

Strategiplan för skolbibliotek
Halmstads kommun

Strategiplan för skolbibliotek har utarbetats av Erica Eklöf (språkutvecklare & specialpedagog) i samarbete med Magnus Rudgard (rektor), Maria Rüter (rektor), Maria Hagelsjö (skolbibliotekarie BUF), Johannes Långsjö (skolbibliotekarie BUF), Marianne Magnusson (lärare/skolbibliotekarie BUF), Jennie Henrysson (bibliotekarie KUF), Maria Persson (bibliotekarie KUF), Ingegärd Brandt (skolbibliotekarie UAF) samt Pauline Broholm Lindberg (skolområdeschef Centrum).

Strategiplanen är fastställd av Patrik Engström (kvalitets- och utvecklingschef).

2015-03-31

Barn och ungdomsförvaltningen i Halmstad
Funktionen för utveckling/kvalitet/IT/nämnd/VFU/information
Fotografier: Matton

Strategiplan för skolbibliotek

Strategiplanen för skolbibliotek ska vara ett levande dokument som årligen utvärderas och revideras.

Mål för skolbiblioteksverksamheten

- Skolbiblioteket är ett självklart och centralt pedagogiskt verktyg för elever och lärare i skolans olika verksamheter (skola, fritidshem)
- Skolbiblioteket är en tydlig och integrerad del av skolans verksamhet
- Skolbiblioteket har en viktig roll i den digitala kunskapsskolan
- Skolbiblioteket skapar lust till läsning
- Skolbiblioteket bidrar till att främja kreativa språkmiljöer inom skolan

Skolbibliotekets uppdrag - läsa, lära, mötas

Varje skola formulerar, med utgångspunkt i skolans elevunderlag, ett pedagogiskt skolbiblioteksuppdrag. Detta är en del av skolans systematiska handlingsplan för arbetet med barns och elevers språk-, läs- och skrivutveckling.

Rektor ser skolbiblioteket som ett viktigt pedagogiskt verktyg och **ansvarar** för att ett fungerande **samarbete** mellan skolbibliotekarie, skolans personal och elever sker.

Utmaningen är att **skolbibliotekarierna** ska vara **utbildade** och ses som självklara **pedagogiska resurser** inom skolorna. Skolbibliotekarien ska få möjlighet att delta vid fortbildning som erbjuds kommunens pedagoger.

Läsa - inspiration till läsning

Skolbibliotekets medpedagogiska roll innebär bland annat att:

- stärka elevernas läs- och kommunikationsförmåga i en vidgad textvärld
- effektivt inspirera för att öka läsfärdigheten och läsförståelsen hos eleverna
- stimulera elevernas läslust genom att erbjuda en trygg och tillåtande läs- och lärmiljö
- stimulera elevernas nyfikenhet och läslust genom bokprat
- stimulera elevers läsning med hjälp av aktiviteter i biblioteket, som till exempel författarbesök, projekt, skapande skola
- bistå den pedagogiska personalen med kunskaper kring referenslitteratur, ämnesspecifik litteratur och genrespecifik litteratur för högläsning och arbete med läs- och textförståelsestrategier
- skolbibliotekarien håller sig uppdaterad kring och kontinuerligt läser barn- och ungdomslitteratur.

Utmaningen att öka elevernas intresse för läsning och läsförståelse ska mötas genom systematiskt arbete med metoder som med individuell inriktning stimulerar elevernas lust att läsa.

Lära - rollen inom undervisning i kritiskt tänkande och analys

Skolbibliotekets medpedagogiska roll innebär bland annat att:

- erbjuda stöd till enskilda grupper i deras lärprocesser
- stärka elevernas digitala kompetens med fokus på informationsfärdigheter och förståelse för informationssökningsprocesser och sociala medier
- vägleda och ge eleverna verktyg för att navigera i informationsflödet och hantera sin digitala identitet
- ge eleverna verktyg för källkritik
- vägleda elever vid biblioteksbesök samt i bibliotekskunskap
- vägleda elever i behov av stöd och utmaning i sin läsning vid t ex val av böcker/ inläst litteratur.

Utmaningen är att aktivt medverka i elevernas process för att omvandla information till kunskap som ska mötas genom att arbeta fram metoder för systematisk undervisning i medie- och informationskompetens.

Mötas - skolbibliotek som en levande biblioteksverksamhet

Skolbibliotekets medpedagogiska roll innebär bland annat att:

- samarbeta och samverka med pedagoger vid gemensamma planeringsmöten med arbets- och ämneslag
- bidra vid planering, genomförande och utvärdering inom olika teman och ämnesövergripande arbeten samt projekt
- ge god inblick i lärresurser och stöd till lärare och elever i deras litteratur-, medie- och informations- samt IKT-användande
- nätverka och samarbeta med kommunens övriga skolbibliotek och folkbibliotek.

Utmaningen att varje skola har ett bibliotek med arbetsplats för skolbibliotekarie. Utifrån skolans enskilda behov skapa en levande biblioteksverksamhet i andra fysiska och/eller virtuella rum. Mötesplatser ska även vara digitala.

Likvärdig tillgänglighet för alla elever

Varje skola måste kontinuerligt inventera aktuellt behov av mediebestånd med utgångspunkt i aktuell elevgrupp för att på bästa möjliga sätt tillgodose elevernas behov av medier och litteratur för att öka måluppfyllelsen. En förutsättning för en likvärdig tillgänglighet är att alla bibliotek har kontinuerlig tillgång till ett biblioteksutbud via ett gemensamt system, t ex en skolplattform. Här finns det fysiska och det virtuella rummet representerat genom bibliotekskatalog, e-litteratur, inläsningstjänst utbud samt MTMs medier.

Elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd

Utmaningen att skolbiblioteket ska vara tillgängligt för alla elever på lika villkor ska mötas genom att elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd identifieras och att skolbibliotekarien, elevernas lärare och skolans specialpedagog gemensamt och systematiskt samverkar för att hitta och förse dessa elever med individuellt anpassade verktyg, hjälpmedel, böcker och media.

Flerspråkighet och integration

Utmaningen att erbjuda elever med annat modersmål än svenska likvärdiga villkor ska mötas såväl genom att systematiskt identifiera behovet av media på andra språk än svenska som att tillhandahålla dem, som genom att göra insatser för flerspråkighet och integration.

En förutsättning för en likvärdig tillgänglighet är att alla bibliotek har kontinuerlig tillgång till ett biblioteksutbud via ett gemensamt system, t ex en skolplattform. Här finns det fysiska och det

virtuella rummet representerat genom bibliotekskatalog, e-litteratur, inläsningstjänst utbud samt MTMs medier.

Systematisk kartläggning av skolbiblioteket

Utmaningen för skolbiblioteksverksamheten är att vara en del i kvalitetsarbetet för att alla elever på skolan ska nå en ökad måluppfyllelse.

Strategiplanens mål är att visa på de olika nivåer som finns inom skolbiblioteksverksamheterna i Halmstads kommun och de stora kvalitativa skillnader mellan skolbibliotek med skolbibliotekarie och bokbuss som föreligger. De tre taxonomierna är tänkta att användas för att kontinuerligt och systematiskt kartlägga och visa på olika kvaliteter i skolornas och skol-, folk- och bokbussbibliotekens samarbete/samverkan kring **läsa, lära och mötas**. Viktigt att poängtera är att kvalitetsnivåerna i de tre taxonomierna inte är jämförbara. Den högsta nivån i taxonomin för bokbuss motsvarar därför inte högsta nivån i taxonomin för skolbibliotek.

Definitionerna av nyckelorden läsa, lära och mötas ska ligga till grund för den analys som görs av aktuell verksamhet med hjälp av strategiplanerna.

Kommunens tre skolbibliotekstaxonomier är:

- Taxonomi för skolbibliotek.
- Taxonomi för samarbete mellan skola och folkbibliotek.
- Taxonomi för samarbete mellan skola och bokbuss.

Detta för att på bästa sätt visa på kvaliteterna i de olika samarbets-/samverkansformerna.

Taxonomi för skola med skolbibliotek

Taxonominivå	Skolbibliotekarie	Ledning	Lärare	Elev
<p>Biblioteket som lagerlokal.</p> <p><i>Finns inte, aldrig, räcker inte till</i></p>	<p>Saknar bemanning.</p>	<p>Ett bokbestånd finns tillgängligt. Biblioteket uppfyller inte skolans krav för Skolbibliotek.</p>	<p>Biblioteket tjänar som bokförråd för självbetjäning. Skolbiblioteket påverkar inte undervisningen. Skolans lärare använder bokbeståndet utan särskild vägledning från bibliotekspersonal.</p>	<p>Biblioteket som bokrum används aldrig eller sällan av eleverna. Eleverna får ingen vägledning av bibliotekspersonal.</p>
<p>Informellt samarbete</p> <p><i>Ibland, i viss utsträckning, i viss mån tillräckligt</i></p>	<p>Denna nivå omfattar bibliotekariearbete med urval, förvärv, skyltning och underhåll av mediebeståndet samt inläsningstid. Samarbete sker slumpvis och beroende på personliga kontakter och initiativ. Elever eller lärare får begärd information eller material som de uttryckligen ber om.</p>	<p>Skolbiblioteket är bemannat av kompetent personal och hålls öppet viss tid under veckan.</p> <p>Avsätter viss budget för inköp av medier.</p>	<p>Bibliotekets resurser används av lärare för att komplettera undervisningen. Samarbete sker slumpvis och beroende på personliga kontakter och initiativ. Läraren får önskat material, information samt annan önskad service.</p>	<p>Eleven får hjälp av bibliotekspersonalen när hen ber om det.</p>
<p>Formellt samarbete</p> <p><i>Ofta, med viss kontinuitet</i></p>	<p>Bibliotekarien går igenom och plockar fram material i förväg till projektarbete eller temastudier då lärare ber om det.</p> <p>Tillfälliga, utåtriktade insatser görs av bibliotekarien Biblioteket som pedagogisk resurs kan innebära t ex undervisning kring IKT informations-sök/källkritik, läsfrämjande insatser (bokprat, klassbesök, boksamtal m.m), sociala medier.</p>	<p>Skolbiblioteket är bemannat av skolbibliotekarie.</p> <p>Ledningen ser skolbiblioteket med bibliotekarien som viktiga pedagogiska resurser och arbetar för ett fungerande samarbete mellan skolbibliotekarie, personal och elever.</p>	<p>Läraren rådgör med skolbibliotekarien tidigt i planering och genomförande av undervisningen och samverkan är strukturerad och strategisk.</p>	<p>Strukturerad och regelbunden användning av skolbiblioteket och skolbibliotekarien.</p>
<p>Skol-biblioteket som medpedagogisk resurs</p> <p><i>Systematiskt, kontinuerligt, medvetet</i></p>	<p>Är väl integrerad i skolans pedagogiska verksamhet. Kompetensen från båda verksamheterna används aktivt för att stödja elevernas lärandeprocesser. Skolbibliotekarien involveras systematiskt och kontinuerligt i lärarens planering, genomförande och utvärdering.</p>	<p>Skolbiblioteket ses som en integrerad del av undervisningsresurserna.</p> <p>Kvalitetskrav, styrning och uppföljning. Regelbunden planeringstid lärare-skolbibliotekarien är en självklar del av skolans utvecklingsarbete.</p>	<p>Läraren involverar skolbibliotekarien som resurs tidigt i planering och genomförande av undervisningen.</p>	<p>Eleven har en god medie- och informations-kunnskap (MIK) och använder skolbiblioteket systematiskt, kontinuerligt och medvetet.</p>

Taxonomi för skola med avtal med folkbibliotek

Taxonominivå	Folk-/skolbibliotekarie	Ledning	Lärare	Elev
<p>Inget avtal finns med folkbibliotek <i>Aldrig, sällan</i></p>	<p>Bibliotekarie hjälper till i mån av tid vid oplanerade klassbesök.</p>	<p>Organisation och avtal för samverkan med folk-/skolbiblioteket saknas.</p>	<p>Skickar eleverna till folkbiblioteket eller besöker det tillsammans med eleverna.</p>	<p>Eleven besöker spontant biblioteket för lån av medier, informationssök och viss verksamhet med eller utan lärare.</p>
<p>Informellt samarbete <i>Ibland, i viss utsträckning, i viss mån tillräckligt</i></p>	<p>Tar emot inplanerade besök. Bibliotekarien plockar fram tillgängligt och adekvat material riktat mot skolan. Boktips, i mån av tid, vid besök på biblioteket.</p>	<p>Avtal finns mellan folkbibliotek och skola.</p>	<p>Läraren beställer vissa tjänster utifrån egna initiativ. Samarbete sker slumpvis och beroende på personliga kontakter och intressen.</p>	<p>Eleven får hjälp med lån av medier, informationssök av bibliotekspersonalen när hen ber om det. Eleven deltar i viss verksamhet.</p>
<p>Formellt samarbete <i>Ofta, med viss kontinuitet</i></p>	<p>Bibliotekarien går igenom och plockar fram material i förväg kring arbetsråden, lässtimulerande insatser och utifrån elevers individuella behov i samarbete med elev och lärare.</p>	<p>Utrymme skapas och prioriteras för samverkan mellan bibliotekarie och lärare.</p>	<p>Läraren rådgör med skolbibliotekarien tidigt i planering och genomförande av undervisningen.</p>	<p>Eleven använder regelbundet biblioteket för lån av medier, informationssök och verksamhet.</p>
<p>Folkbiblioteket som pedagogisk resurs <i>Systematiskt, kontinuerligt, medvetet</i></p>	<p>Bibliotekarien deltar vid planering av undervisning och lässtimulerande insatser samt är en resurs vid undervisning kring medie- och informationskompetens.</p>	<p>Ledningen ser folkbiblioteket med bibliotekarien som viktiga pedagogiska resurser och arbetar för ett fungerande samarbete mellan skolbibliotekarie, personal och elever.</p>	<p>Läraren samverkar och involverar bibliotekarien kontinuerligt i planering och genomförande av undervisningen.</p>	<p>Eleven har en genomtänkt plan för sitt biblioteksbesök.</p>

Taxonomi för skolor med avtal med bokbuss

Taxominivå	Folkbibliotekarie	Ledning	Lärare	Elev
<p>Spontan samarbete <i>Aldrig, sällan</i></p>	<p>Ta emot inplanerade besök. Bibliotekarien plockar fram tillgängligt och adekvat material. Boktips, i mån av tid, vid besök i bokbuss.</p>	<p>Ett bokbestånd finns via avtal tillgängligt. Denna form av biblioteksverksamhet uppfyller inte skollagens krav för Skolbibliotek.</p>	<p>Bokbussens besök används inte som en del av undervisningen.</p>	<p>Eleven besöker bokbussen för lån av medier.</p>
<p>Informellt samarbete <i>Ibland, i viss utsträckning, i viss mån tillräckligt</i></p>	<p>Bibliotekarien plockar fram tillgängligt material utifrån elever och lärares önskemål.</p>	<p>Ett bokbestånd finns via avtal tillgängligt. Denna form av biblioteksverksamhet uppfyller inte skollagens krav för Skolbibliotek.</p>	<p>Läraren samarbetar med bibliotekarien under bokbussbesöket.</p>	<p>Eleven och bibliotekspersonal samarbetar för att hitta adekvata medier när hon/han besöker bokbussen.</p>
<p>Planerad medieförsering <i>Ofta, med viss kontinuitet</i></p>	<p>Bibliotekarien går igenom och plockar fram material i förväg kring arbetsområden, lässtimulerande insatser och utifrån elevers individuella behov då lärare ber om det.</p>	<p>Utrymme skapas och prioriteras för samverkan mellan bibliotekarie och lärare.</p>	<p>Läraren samarbetar med bibliotekarien kring bokbussbesök och temaplanering. Bokbussbesöket är väl strukturerat och planerat tillsammans med bibliotekarie och elever.</p>	<p>Eleven har en genomtänkt plan för sitt bokbussbesök.</p>
<p>Formaliserad samverkan <i>Systematiskt, kontinuerligt, medvetet</i></p>	<p>Bibliotekarien och biblioteket är ett direkt stöd i planering och undervisning.</p>	<p>Biblioteket ses som en integrerad del av de pedagogiska undervisningsresurserna. Kvalitetskrav, styrning och uppföljning. Regelbunden planeringstid lärare- bibliotekarie.</p>	<p>Läraren samverkar kontinuerligt med bibliotekarien kring bokbussbesök och arbetsområden.</p>	<p>Användande av bokbuss som skolbibliotek är en möjlig väg att gå med utgångspunkt i hur samverkan ser ut. Mer tid/skola skulle kunna ge andra kvalitativa möjligheter.</p>

Styrdokument

Skollagen

Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. (Skollagen 2010:800 2 kap. 36§)

Skolinspektionens tolkning av begreppet skolbibliotek:

- Eleverna har tillgång till skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
- Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Barn- och ungdomsnämndens definition

I juni 2012 fattade BUN beslut om att anta följande definition av Skolbibliotek inom Halmstads kommun:

Skolbibliotek inom barn- och ungdomsförvaltningen är en funktion som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja flickors och pojkars lärande. Skolbiblioteken har en särskilt viktig roll för elever i behov av särskilt stöd och för elever med annat modersmål än svenska.

Rektor: Utifrån Lgr 11 har rektor ett särskilt ansvar för skolans arbetsmiljö, som ska ”utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. skolbibliotek, datorer och andra hjälpmedel.”

Tillgänglighet: Alla elever ska ha likvärdig tillgång till skolbibliotek i den egna verksamhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan, som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av och som stöd i den pedagogiska verksamheten.

Skolbibliotekets uppdrag: Verksamheten fokuseras kring begreppen läsa-lära-mötas för att aktivt bidra i elevernas kunskapsutveckling.

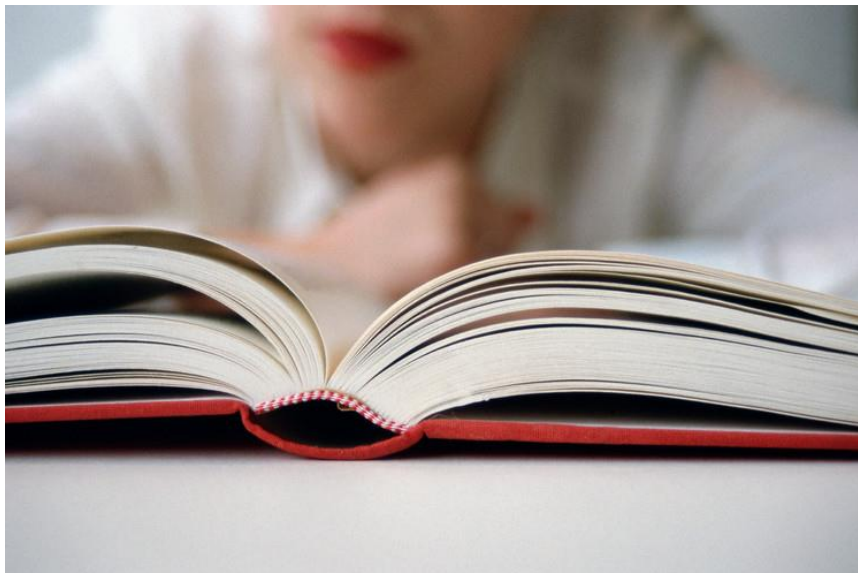
Grundläggande förutsättningar: Lokaler, medieutbud, datasystem, nätverk & fortbildning.

Biblioteksplan Halmstads kommun

Skolbibliotekets funktion definieras i Halmstads kommuns biblioteksplan genom likheter och skillnader (sid. 5-6). <http://korta.nu/G01>

Konkretisering:

- **Biblioteket som pedagogisk resurs** kan innebära t ex undervisning i Medie- och informationskunnighet (MIK), läsfrämjande insatser (bokprat, klassbesök, boksamtal mm), sociala medier. MIK innebär kunskap att röra sig mellan olika medier, att kunna överföra innehåll från ett medie till ett annat och kritiskt granska innehåll och form i olika medier. Syftet med MIK är att stärka kunskapen om medier och information utifrån ett medborgar- och demokratiperspektiv.
- **Mediebeståndet** består av t ex böcker, artiklar, länkar. Möjlighet finns för användning av MTM/Legimus för elever med någon form av språk-, läs- och skrivsvårigheter.
- **Medpedagog** innebär att som bibliotekarie eller annan pedagog gå in som likvärdig samarbetspartner i ett projekt tillsammans med undervisande lärare. Läraren har fotfarande bedömningsansvar men i övrigt skapar och driver läraren och medpedagogen projektet tillsammans. De har ett lika stort ansvar gentemot eleverna avseende projektets planering, genomförande och avslutning.
- **Skolbibliotekarien** är en viktig resurs/förutsättning för att bedriva och utveckla en effektiv och kvalitativ skolbiblioteksverksamhet. Utmaningen är att skolbibliotekarierna ska vara utbildade och ses som självklara pedagogiska resurser inom skolorna. Barn- och ungdomsförvaltningen strävar efter att varje skolbibliotek leds av en skolbibliotekarie, som även ses som en resurs i det pedagogiska arbetet samt i den lokala skolutvecklingen.

Referenser:

Hattie, John (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm, Natur & Kultur

Loertscher, David (2008). *Flip this library: School libraries need a revolution*. School Library Journal 2008: 11.

Malmberg, S & Graner, T (2014). *Bibliotekarien som medpedagog*. Lund BTJ

Skollagen 2010:800

Ögland, Malin (2013). *Taxonomier- verktyg för biblioteksutveckling*. Stockholm, Regionbibliotek

Halmstads kommun
Barn- och ungdomsförvaltningen

Postadress: Box 155, 301 05 Halmstad
Besöksadress: Kungsgatan 25
Telefon: 035-13 70 00
Hemsida: www.halmstad.se